

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ-УКРАЇНИ»

Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВІРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”**

присвяченій 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(в дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференції зв'язку)

15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль

ЧАСТИНА 1

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,
присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15–16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 1

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

Відповідальний за випуск: проф. І. Р. Мисула

“Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України”, присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського (з дистанційним під’єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв’язку) : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 15–16 травн. 2014 р.) : у 2 ч. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – Ч. 1. – 468 с.

<i>Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, Л. Ю. Науменко, Г. В. Горбунова</i> ДОСВІД РОБОТИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	49
<i>О. М. Хвисьок, В. Г. Марченко, В. В. Жеребкін, І. А. Жадан, І. А. Собалева, К. І. Бодня, О. В. Грищенко, О. І. Сергієнко, М. О. Бортний, Ю. А. Коломійченко, Н. О. Пересада</i> ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ	52
<i>Б. С. Зіменковський, М. Р. Гжегоцький, Є. С. Варивода, М. І. Серветник, Н. Л. Чухрай, І. І. Солонинко</i> КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО	55
<i>В. К. Івченко, В. В. Сімрок, В. В. Бибик, О. А. Неловкіна Берналь, С. А. Шпетна</i> ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	57
<i>М. М. Рожко, Г. М. Ерстенюк, В. В. Капечук, М. О. Іванців</i> З ДОСВІДУ РОБОТИ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ УНІВЕРСИТЕТУ	61
<i>Т. М. Бойчук, І. В. Геруш, В. М. Ходоровський</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	63
<i>Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер</i> ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗНАНЬ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ – СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПІРАЛІ ЗНАНЬ ...	67
<i>О. З. Децик, Г. М. Ерстенюк, Ж. М. Золотарьова</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНИХ ЗНАНЬ ТА НАВИЧОК З ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	68
<i>О. В. Поканевич, М. М. Матяш, Л. І. Худенко</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	69

СЕКЦІЯ І
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

<i>В. С. Бірюков</i> ПРОБЛЕМИ СИСТЕМНОГО ХАРАКТЕРУ У РЕАЛІЗАЦІЇ АУДИТУ СИСТЕМ ЯКОСТІ ISO 9001:2008 ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ ВУЗІВ УКРАЇНИ	74
<i>В. С. Бірюков, О. О. Якименко, О. Я. Тягай</i> НОВІ ВИКЛИКИ ВИЩІЙ ОСВІТИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ УКРАЇНИ	75
<i>Т. М. Бойчук, І. Г. Савка, М. І. Грицюк, І. В. Навчук</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО СКЛАДАННЯ ІСПИТІВ ДЛЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДИПЛОМІВ НА БАТЬКІВЩИНІ ВИПУСКНИКІВ	77
<i>Л. Д. Борейко, Ю. С. Букатару, А. І. Перижняк</i> КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	80
<i>В. А. Гайдуков</i> САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ	82

винених країн, неможливий без якнайшвидшого вирішення питань доступності новітніх технологій, оєння і впровадження технологій на рівні конкретних інститутів і установ, прямих іноземних естицій в освітню індустрію і передачі інноваційних технологій. Індикаторами розвитку якості зтніх процесів в наших ВНЗ можуть стати загальноприйняті показники: кількість інтернет-жистувачів (на кожні 100 учнів, викладачів, співробітників допоміжних служб); число абонентів рокоосмугового Інтернету (на кожні 100 користувачів за вказаними вище групами); пропускна тність Інтернет (кб/с на душу населення); число абонентів широкоосмугового мобільного Інтернету з 100 користувачів), частка (%) проведених локальних і міжнародних вебінарів по відношенню до ього лекційних та семінарських блоку та інші міжнародні індикатори.

Висновки. Підтримка використання ІКТ в освітніх технологіях на рівні ВНЗ країни сприятиме зномасштабному і послідовного впровадження технологій електронного уряду, що дозволить за роткий час підвищити якість освітніх послуг у державних ВУЗах і внесе свій внесок у підвищення зького на сьогоднішній день індексу національної конкурентоспроможності України.

Література

1. Рекомендації щодо впровадження типової моделі системи менеджменту якості у вищих навчальних закладах МОЗ України/ МОЗ України, Департамент роботи з персоналом, освіти та науки. – Київ, 2014. – 45 с.
2. Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT) ДСТУ ISO 9001:2009/Національний стандарт країни. Видання офіційне. – № 6–2009/579 Київ. – ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ України, – 2009.– 26с.
3. Государственное регулирование экономики и повышение эффективности деятельности субъектов хозяйствования / X Международная науч. прак. конф., Минск. 10-11 апр. 2014 г.: сб. науч. ст.: в 2 ч. – Минск: Акад. Упр. При Президенте Респ. Беларусь, 2014. – Ч.1. – 225 с.
4. Постанова КМ від 28 вересня 2011 р. №1001 «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, вищих центральних органів виконавчої влади».
5. Индекс глобальной конкурентоспособности – информация об исследовании. [Электронный ресурс] / Центр гуманитарных технологий. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info>.
6. E-Government Survey 2012. E-Government for the People/United Nations. Department of Economic and Social Affairs// New York, 2012. – 143 p.

УДК 376-054.62:[378:005.6

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО СКЛАДАННЯ ІСПИТІВ ДЛЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДИПЛОМІВ НА БАТЬКІВЩИНІ ВИПУСКНИКІВ

Т. М. Бойчук, І. Г. Савка, М. І. Грицюк, І. В. Навчук
Буковинський державний медичний університет

THE ACTUAL QUESTIONS OF PREPARING OF FOREIGN STUDENTS FOR PASSING THE EXAM FOR QUALIFICATION CONFIRMING ON THEIR MOTHERLAND

T. M. Boychuk, I. G. Savka, M. I. Grytsiuk, I. V. Navchuk
Bukovinian State Medical University

Резюме. Розкрито новітні підходи в організації підготовки студентів-іноземців з англійською формою навчання. Сконцентровано увагу на процедурі підтвердження отриманих в Україні дипломів на батьківщині випускників та складанні відповідних іспитів. У статті наведено статистичну вибірку результатів випускників медичних вишів деяких країн щодо складання іспиту Medical Council Examination, а також шляхи їх покращання з використанням можливостей сучасних комп'ютерних технологій та елементів дистанційного навчання.

Abstract. The new approaches in organization of students' self-preparing with English form of education was discussed. The special attention is paid to the procedure of confirmation of diploma in the motherland by passing a proper exam. The article deals with statistic selection of indices of gradutors of some high medical institutions as for the passing of Medical Council Examination as well as ways of its improvement by using modern computer technologies and elements of distant learning.

Вступ. Підготовка іноземних фахівців українськими вишами – це одна з найефективніших форм культурного і наукового співробітництва [2,3]. З одного боку така ситуація сприяє зміцненню авторитету України на міжнародній арені, з іншого – є джерелом додаткового фінансування вітчизняної освіти. Щорічно, кількість іноземних громадян, які здобувають вищу медичну освіту в Україні зростає [2]. Так, станом на 01.01.2014 за даними МОЗ України у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації та закладах післядипломної освіти, підпорядкованих МОЗ України, навчаються 24945 іноземних громадян. Збільшення кількості студентів-іноземців у стінах Буковинського державного медичного університету, безумовно, вносить нові корективи в організацію навчального процесу. Саме тому особливої ваги набуває питання легалізації та верифікації дипломів, отриманих в Україні, на батьківщині випускників.

Основна частина.

Процес отримання вищої освіти іноземним громадянином можна умовно поділити на такі етапи: одержання базової середньої освіти на Батьківщині, приїзд в Україну, проходження вступних співбесід і підготовка за обраною спеціальністю у виші, отримання диплому та його легалізація, післядипломна спеціалізація (за бажанням), повернення на батьківщину та складання відповідного іспиту для підтвердження отриманого диплому.

Станом на 01 квітня 2014 року в Буковинському державному медичному університеті навчалось понад 900 іноземних громадян. Найбільша кількість студентів на навчання прибуває з Індії (понад 82%). Тому, основну увагу в нашій роботі ми звернули на особливості складання іспиту для підтвердження дипломів саме в цій країні.

Для отримання дозволу на ведення лікарської практики в Індії випускники медичних вишів із різних країн повинні зареєструватися у Медичній раді Індії – Medical Council of India (MCI) та скласти відповідний іспит – Medical Council Examination (MCE).

Медична рада Індії була створена в 1934 році із основною функцією вироблення єдиних стандартів вищої медичної освіти та визнання отриманої студентами медичної освіти в Індії та закордоном.

Основними завданнями Медичної Ради Індії є:

- Вироблення єдиних стандартів медичної освіти для студентів-медиків, які навчаються в Індії та закордоном на додипломному та післядипломному етапах.
- Надання рекомендацій щодо визнання або не визнання дипломів медичних установ Індії та зарубіжних країн.
- Постійна або тимчасова реєстрація лікарів із наданням їм права проводити лікарську практику.
- Співпраця із зарубіжними країнами в питаннях взаємного визнання отриманої медичної освіти.

До структури іспиту MCE включені питання як базових, так і спеціальних клінічних дисциплін, які випускники медичних вишів вивчають упродовж усього періоду навчання.

Співробітниками деканату медичного факультету №3 (по підготовці іноземних громадян) спільно з фахівцями сектору моніторингу якості освіти та інформаційно-аналітичного забезпечення створено електронні курси підготовки іноземних громадян до здачі вказаних іспитів, на базі функціонуючої в університеті системи дистанційного навчання MOODLE. У навчально-тренінгову базу курсу включені питання, максимально наближені до таких, що входять у структуру іспиту MCE.

Навчальний електронний курс Medical Council Examination складається із 22-х підкатегорій, які охоплюють усі розділи фундаментальної та клінічної медицини, зокрема: Forensic Medicine, Anatomy, Anesthesia, Internal Medicine, Psychiatry, Ophthalmology, Surgery, Dermatology and Sexually Transmitted Diseases, Microbiology, Radiodiagnosis and Radiotherapy, Obstetrics and Gynecology, Physiology, Biochemistry, Pathology, Pharmacology, Orthopedics and Neurosurgery, Pediatrics, Tuberculosis and Respiratory Diseases, Otorhinolaryngology, Community Medicine, Infectious Diseases, Medical Biology. Всього, у базу електронного дистанційного навчання студентів «MOODLE» (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) було внесено понад 1500 питань з усіх вказаних розділів медицини.

Таким чином, завдяки впровадженій системі підготовки випускників до складання іспиту на їх батьківщині, студенти-іноземці мають можливість готуватися як в режимі тренінгу, так і контролюючому, здійснюючи самоконтроль за власним рівнем підготовки [3, 4].

Окрім того, на кожній кафедрі університету призначено відповідального модератора електронного курсу, який здійснює постійний моніторинг та контроль за підготовкою студентів, насамперед старших курсів. Використання сучасних, інноваційних методів та наочних матеріалів дозволяють студентам ефективніше засвоювати великий за обсягом матеріал, оптимізуючи працю викладача в навчальному процесі [3, 5].

Запропонована система підготовки іноземних громадян продемонструвала позитивні результати. Так, загальна статистика складання іспиту студентами різних країн виглядає наступним чином:

– Згідно з даними Національної Експертної Ради Індії (NBE), у 2011 році із 13270 випускників медичних навчальних закладів інших країн позитивно іспит склали – 3576 (26,9%).

– Із 14476 студентів, які склали іспит у 2012 році, тільки 3150 (21,8%) були кваліфіковані для медичної практики в Індії.

– У 2011 році, із 7854 студентів, які навчались у Росії, тільки 1133 (14,4%) склали іспит позитивно.

– У цьому ж році із 5186 студентів, які отримали освіту у КНР, 1133 (21,8%) студентів успішно склали іспит.

У 2012 році з першої спроби 43% випускників Буковинського державного медичного університету склали іспит МСЕ успішно, а разом із першим перескладанням успішними були 70% наших випускників.

У 2013 році з першої спроби 44% випускників Буковинського державного медичного університету склали іспит МСЕ успішно.

Випускники медичного факультету №3 Буковинського державного медичного університету отримують диплом міжнародного зразка, інформація на якому надається двома мовами – українською та англійською. До диплому видають додаток з оцінками і кількістю годин по вивчених предметах. Саме він підлягає звірянню з програмами національних університетів при верифікації диплому за кордоном і складанні іспиту на підтвердження кваліфікації на батьківщині іноземця.

Залежно від вимог конкретної країни дипломи та додатки випускників проходять процедуру проставлення апостилю (країни, які підписали Гаазьку конвенцію, 1961 р.) та консульської легалізації.

У таких країнах як Гана, Нігерія та деяких інших, випускники медичних вишів України та інших європейських країн також повинні скласти іспит для підтвердження кваліфікації та подальшої медичної практики.

Певні особливості при складанні екзамену притаманні США. Так, основною тут є USMLE (United States Medical Licensing Examination) – програма підготовки і складання іспитів по медицині для тих, хто отримав вищу медичну освіту та хоче підтвердити свій диплом у США, а також мати можливість працювати у сфері медицини закордоном.

Програма підготовки до складання тесту USMLE розбита на три етапи:

Step 1

Basic Medical Sciences – тривалість від 3 до 10 місяців.

Step 2 поділяється на дві частини:

CK (Clinical Knowledge) – 3-4 місяці,

CS (Clinical Skills) – 1-5 днів.

Step 3

Patient Management Skills – тривалість: 3-4 місяці.

Отже, максимально швидко програму можна опанувати за 9 місяців.

Висновки. Таким чином, вважаємо, що підходи до організації навчального процесу студентів-іноземців у Буковинському державному медичному університеті допоможуть вирішити згадані проблеми з верифікації отриманих дипломів та підтвердити високий рівень підготовки спеціалістів в галузі «Медицина» у нашій державі.

Література

1. Закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”. – Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – №19-20. – С.179.

2. Андрейчин М.А. Особливості навчання іноземних студентів на випускному курсі медичного вищого навчального закладу / М.А. Андрейчин, І.Я. Господарський, О.Л. Івахів // Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України: Всеукраїнська конф. 19-20 квітня 2002 року // Медична освіта. – Тернопіль, 2002. – С. 21-23.

3. Андрущенко В. Високі педагогічні технології / В. Андрущенко, В. Олексенко // Вища освіта України. – 2007. – №2. – С. 70-76.

4. Курило Т.М. Державне управління підготовкою керівників для охорони здоров'я України в умовах європейської інтеграції: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 2500.02 / Курило Т.М.; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – К., 2006. – 20 с.

5. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи // Вища школа. – 2008. – №6. – С.88-125.